

Ohje tuotantoeläintiloille kotiteurastuksen sivutuotteiden hävittämisestä

1. Johdanto

*Kotiteurastuksen sivutuotteilla tarkoitetaan alkuperätilalla omaan elintarvikekäyttöön teurastetuista eläimistä saatuja ruhonosia ja elimiä, joita ei käytetä ihmisten tai tilan omien lemmikkien ruoaksi. Tämä ohje koskee **sioista ja märehijöistä** saatavia kotiteurastuksen sivutuotteita.*

Sivutuoteasetuksen (EY) N:o 1069/2009 ja sivutuotelain 517/2015 mukaan tilalla teurastuksen yhteydessä syntyvät sivutuotteet on hävitettävä asetuksen määräämällä tavalla. Sioista saatavia teurassivutuotteita ei saa hävittää hautaamalla sikojen ja siipikarjan raatokeräilyalueella eikä märehijöiden teurassivutuotteita märehijöiden raatokeräilyalueella. Sekä märehijöiden että sikojen ja siipikarjan keräilyalueiden kartat ovat Eviran internet-sivuilla.

2. Ilmoittaminen kotiteurastuksesta

Kotiteurastettujen eläinten poistotavaksi on ilmoitettava eläinrekistereissä ”teurastettu tilalla”. Hävitystapaa ei tarvitse ilmoittaa. Ilmoitus poistosta on tehtävä eläinlajikohtaisesti säädettyjen aikarajojen puitteissa. Suomessa syntyneistä kotiteurastetuista naudoista ei ole 1.3.2013 alkaen tarvinnut ottaa BSE-näytettä.

3. Kotiteurastuksen sivutuotteiden hävittäminen 1.1.2013 alkaen

3.1 Aluejaon vaikutus sallittuihin hävitystapoihin

3.1.1 Syrjäiset alueet

Kotiteurastuksen sivutuotteet voidaan hävittää hautaamalla raatokeräilyalueiden ulkopuolisilla alueilla.

Teurassivutuotteet voidaan toimittaa myös hyväksytylle kaatopaikalle, jolla on lupa ottaa vastaan kyseistä ainesta. Tällaisista kaatopaikoista saa tietoa paikalliselta ympäristöviranomaiselta. Polttaminen jätteenpoltoon hyväksytyissä polttolaitoksissa on myös sallittua (ks. ohjeen kohta 3.3).

3.1.2 Keräilyalueet

Keräilyalueella tilan teurassivutuotteet voidaan hävittää toimittamalla ne Honkajoki Oy:n hyväksytyyn käsittelylaitokseen. Ne voidaan myös polttaa jätteenpoltoon hyväksytyssä polttolaitoksessa (ks. ohjeen kohta 3.3).

3.2 Kotiteurastuksen sivutuotteiden keräily ja hävittäminen keräilyalueella

3.2.1 Säilytys tilalla ennen keräilyä

Teurassivutuotteet on säilytettävä tiloilla siten, etteivät ne pilaannu merkittävästi ennen keräilyä, mikäli raatokeräilijän tuloon on pidempi aika. Ne voidaan säilyttää muun muassa raatokylmiössä tai pakastimessa. Sivutuotteet on varastoitava sellaisessa astiassa, josta ne on helppo nostaa kuljetusautoon, esimerkiksi pahlilaatikossa tai suursäkissä.

On tärkeää, ettei teurassivutuotteiden seassa ole kiviainesta tai muuta sellaista materiaalia, joka voisi häiritä käsittelylaitoksen prosesseja. Noudettaville sivutuotteille ja raadoille tulee olla tilalla sellainen vakiopaikka, jonne keräilyauto pääsee vaivatta ja aineksen nostaminen autoon sujuu nopeasti.

Keräilyn ajankohta ilmoitetaan tuottajalle etukäteen. Ilmoitettuna ajankohtana kerättävän aineksen on oltava valmiina keräilyautoon nostettavaksi. Jos tilalta noudetaan yhtä aikaa sekä raatoja että teurassivutuotteita, on niiden oltava samassa noutopaikassa.

Märehtijöiden teurassivutuotteet on ehdottomasti säilytettävä erillään raadoista. Tämä johtuu siitä, että märehtijöiden raadot joudutaan käsittelylaitoksella poimimaan kerätyistä erästä prosessiin yksitellen ja valikoimaan joukosta ne, joista on otettava säädösten määräämä BSE-näyte. Erottelu on mahdotonta, jos teurassivutuotteet ovat raatojen seassa.

Sikojen teurassivutuotteet voidaan säilyttää tilalla erikseen tai yhdessä sikojen raatojen kanssa.

Vuotia ja nahkoja ei tarvitse toimittaa raatokeräilyyn missään päin Suomea, vaan ne voidaan joko haudata, ottaa tilan omaan käyttöön tai myydä esimerkiksi tekniseen käyttöön. Ruoansulatuskanavan sisältö voidaan levittää maahan koko Suomen alueella.

Tarkempaa tietoa teurassivutuotteiden keräilystä, käsittelyprosesseista ja hinnoittelusta saa Honkajoki Oy:ltä:

www.honkajokioy.fi

3.2.2 Jäljitettävyys

Teurassivutuotteiden keräily tilataan Honkajoki Oy:ltä samalla tavalla kuin raatojen keräily. Tilauksessa on ilmoitettava sikojen teurassivutuotteiden osalta keräykseen toimitettavan aineksen määrä kiloina ja märehtijöiden osalta niiden eläinten lukumäärä, joista teurassivutuotteet ovat peräisin. Märehtijöiden EU-tunnus on myös ilmoitettava. Jos tilaus tehdään Honkajoen internet-sivujen kautta, tilauslomakkeelle täytetään em. tiedot.

Teurastetun märehtijän korvamerkit on otettava talteen ja annettava teurassivutuotteiden noudon yhteydessä keräilijälle. Kuljettajaa voi pyytää tulostamaan noudosta tositteen. Käytettäessä raatonetti.fi- palvelua noudon tiedot ovat tallennettuna palveluun ja ne voidaan tulostaa sieltä.

Ohje tuotantoeläintiloille kotiteurastuksen sivutuotteiden hävittämisestä

3.2.3 Kerääminen raatokeräilyn mukana ja hävittäminen käsittelylaitoksessa

Keräilyn voi hoitaa vain rekisteröitynyt toimija.

Märehtijäperäistä ainesta ei voida kerätä märehitijöiden raatojen seassa. Teurassivutuotteiden keräilyä varten on raatokeräilyautoihin suunniteltu erillistä osastoa, jolloin ko. aines pysyisi erillään raadoista. Märehtijöistä peräisin olevat teurassivutuotteet prosessoidaan luokan 1 käsittelylaitoksessa märehitijöiden raatojen ja teurastamoista toimitetun TSE- riskiaineksen kanssa. Käsittelylaitoksessa aines hienonnetaan ja kuumennetaan 133 °C lämpötilassa, 3 bar paineessa 20 minuutin ajan. Aines hävitetään sen jälkeen muualla polttamalla.

Sioista peräisin olevat teurassivutuotteet voidaan toimittaa Honkajoki Oy:n luokan 2 käsittelylaitokseen sikojen ja siipikarjan raatokeräilyn yhteydessä. Raatojen seassa olevat teurassivutuotteet menevät laitoksella käsittelyprosessiin yhdessä kokonaisten raatojen kanssa. Käsittelyprosessi on sama kuin märehitijöiden teurassivutuotteilla. Sioista peräisin oleva lopputuote voidaan käyttää lannoitteiden tai turkisrehun raaka-aineena.

3.2.4 Kerääminen väliasteen laitokseen

Teurassivutuotteet voidaan myös kerätä tai toimittaa eri tiloilta yhteiseen varastointipisteeseen, esim. jäädytettyyn konttiin, josta ne sitten toimitetaan käsittelylaitokseen. Konttiin voi haluttaessa kerätä sekä sika- että märehitijäperäisiä teurassivutuotteita, jolloin koko erä toimitetaan Honkajoen luokan 1 käsittelylaitokseen. Tällainen varastointitila on hyväksyttävä ns. väliasteen laitokseksi, jonka hyväksynnästä ja valvonnasta vastaa kunnaneläinlääkäri.

Tilojen teurassivutuotteiden toimittaminen esimerkiksi läheisen teurastamon sivutuotteiden sekaan ei ole sallittua, ellei teurastamolla ole hyväksyntää erilliseksi väliasteen laitokseksi.

3.3 Polttaminen

Kotiteurastuksen sivutuotteiden polttaminen tilan poltto- tai rinnakkaispolttolaitoksessa on mahdollista, mutta polton on tällöin täytettävä valtioneuvoston asetuksessa N:o 362/2003 jätteen polttamisesta säädetyt edellytykset. Asetus säättää mm. ilmaan johdettavien päästöjen raja-arvoista ja niiden mittauksesta. Tällaiset polttolaitokset kuuluvat ympäristöministeriön hallinnonalaan ja ympäristönsuojeluviranomainen myöntävää luvan niiden toiminnalle. Tällainen poltto- tai rinnakkaispolttolaitoksen toiminta ei edellytä sivutuoteasetuksen mukaista hyväksyntää. Toimintaan tarvittavasta lupamenettelystä ja tietoa poltolle asetetuista vaatimuksista saa ympäristönsuojeluviranomaisilta.

4. Kustannukset

Tuottaja vastaa kaikista teurassivutuotteiden keräilyn ja hävittämisen kustannuksista.

Rehu- ja lannoitevalvontayksikkö

Ohje tuotantoeläintiloille kotiteurastuksen sivutuotteiden hävittämisestä

5. Lisätietoja

Tietoa kotiteurastuksesta ilmoittamisesta:

http://www.evira.fi/portal/fi/elaimet/elainsuojelu_ ja_ elainten_ pito/merkitseminen_ ja_ re_ kisterointi/nautaelaimet/

Kotiteurastuksen sivutuotteiden hautaaminen syrjäisillä alueilla:

http://www.evira.fi/portal/fi/evira/asiakokonaisuudet/elaimista_ saatavat_ sivutuotteet/h_ autaaminen/

Kartta märehitjoiden raatokeräilyalueesta:

http://www.evira.fi/files/attachments/fi/sivutuotteet/nauta_ biisoni_ lammas_ vuohi.jpg

Kartta sikojen raatokeräilyalueesta:

http://www.evira.fi/files/attachments/fi/sivutuotteet/siat_ ja_ siipikarja.pdf

Tässä ohjeessa on sekä suoria lainauksia lainsäädännöstä että tulkintoja lainsäädännön soveltamisesta. *Tulkinnat lainsäädännön soveltamisesta on erotettu kursiivilla.* Ohjeessa esitetyt tulkinnat ovat Eviran näkemyksiä siitä, miten lainsäädäntöä tulisi soveltaa.

Viranomaisen toiminnan tulee perustua laissa olevaan toimivaltaan ja viranomaistoiminnassa tulee tarkoin noudattaa lakia. Viranomaisohjeet eivät ole oikeudelliselta luonteeltaan muita viranomaisia tai toimijoita sitovia. Viime kädessä lainsäädännön soveltamista koskevat kysymykset ratkaisee tuomioistuin.